

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Négyesy László levele a Magyar Paedagogiai Társaság elnökségéhez.

Társaságunk elnöksége üdvözlő iratot intézett Négyesy Lászlóhoz, a Magyar Paedagogiai Társaságnak a múlt évi közgyűlésen egyhangúlag megválasztott tiszteleti tagjához, abból az alkalomból, hogy betöltötte életének hetvenedik esztendejét. Négyesy László az alábbi levéllel válaszolt az üdvözlésre:

Méltóságos Elnök Úr!

Méltóságos Titkár Úr!

Midőn a Gondviselés különös kegyelméből születésnapom 70. évfordulóját kellő testi és szellemi erőben megérhettem, ezt az ajándékát a Gondviselés azzal is tetézte, hogy az elismerésnek pályám méreteit messze túlhaladó nyilvánulásaiival is jutalmazott.

Hazánk legelső szellemi intézményei közt a Magyar Paedagogiai Társaság is megtisztelt nagybecsű üdvözlésével, végzett munkámnak emlékszerű értékelésével és rendkívül jóleső jókívánságaival. Tekintetbe vette a Társaság szolgálatában közvetlenül végzett csekély munkámon kívül a magyar oktatásügy különféle területein folytatott tevékenységemet is. E szétszórt munkásság összefogó értékelésére különösen hivatott az a társaság, amely az egész magyar pedagógusvilág színéből-javából van összeválogatva és a pedagógiát tisztán, adminisztratív és anyagi vonatkozásoktól mentesen műveli. Nagy erkölcsi elégtétel rám nézve, ha ez az előkelően hivatott Társaság elismeréssel nyilatkozik életem pedagógiai törekvéseiről.

Hálás szívvel fogadom és lelkemből köszönöm pedagógus pályatársaim elismerését. Talán szerénytelenség nélkül hihetem, hogy némi buzgóságot csakugyan fejtettem ki s törekvéseimnek egyik-másik irányban nagyobb láttatja is volna, ha szándékaimat nem keresztették volna pedagógián kívüli befolyások és például derékban nem törték volna becsúszással szerkesztett tankönyveim közrehatását a magyar nyelvi és irodalmi tanítás emelésére. Most a siker elmaradt részének örömét is pótolja számomra a mélyen tisztelt Elnökség elismerése. De azonfelül nagyértékű oklevele az pedagógiai pályámnak.

Meleg szívvel viszonozom Méltóságatok jókívánságait. Hón óhajtom, hogy a Paedagogiai Társaság állandóan virágozzék. Erre biztos reményt is nyújt a Társaság mostani új lendülete és megifjodása, a filozófiai és pedagógiai szellemnek a társaság vezetésében teljes érvényesülése. Megnyugvással látom biztosítva a magyar pedagógia jövőjét, amely egyik legfontosabb erőforrása a nemzeti életnek és Nagy-Magyarország visszaszerzésének. Isten adja, hogy ezt mielőbb megérjük!

Kérem Méltóságokat, fogadják és a nagyra hivatott Ma-

gyar Paedagogiai Társaság előtt is tolmácsolják igaz köszönetem kifejezését.

Mély tisztelettel

Budapest, 1931 március hó 29-én.

Négyesy László,

a Magyar Paedagogiai Társaság tiszt. tagja.

1931 március 21-én *Kornis Gyula*, majd *Gyulai Agost* elnöklésével tartott rendes felolvasó ülésünk tárgysorozatán két előadás szerepelt: 1. *Neményi Imre: Emlékbeszéd Losontzi Hányoki Istvánról.* (Halálának 150. évfordulóján.) 2. *Johan Béla: A tanítás szerepe a közegészségügyi munkában.* (Székfoglaló.)

1931 március 28-án a Magyar Külügyi Társaság Tudományos Szakosztálya és a Magyar Paedagogiai Társaság együtt rendezett felolvasó ülést *Lukács György* és *Weszely Ödön* elnöklése alatt. Ez alkalommal *Nieto Caballero* columbiai népszövetségi delegátus tartott előadást ilyen címmel: *L'éducation nouvelle et ses progrès en Colombie.*

Társaságunk 1931 április 18-án tartotta meg XXXIX. közgyűlését a következő tárgysorozattal:

I. *Weszely Ödön* elnök felolvasta *Legújabb drámatok a neveléstudomány terén* című elnöki megnyitóját. (Szövegét l. a 65—81. lapon.)

II. *Gyulai Agost* titkár felolvasta a Társaságnak 1930. évi működéséről szóló alábbi jelentését:

Tisztelt Nagygyűlés!

Midőn ezúttal a sok év óta megszokottnál szűkszavúabban és rövidebben készülök beszámolni a Magyar Paedagogiai Társaságnak legutóbbi egyévi életéről, ezt főleg azért teszem, mert *egyrészt* az a centrális hely, melyet Társaságunk a pedagógiai tudomány magyarországi életében általában elfoglal, újabb megvilágításra nem szorul, a miliő, melyben működését folytatja és kifejti, legutóbbi közgyűlésünk óta nem változott s így e részben ismétlésekbe bocsátkozni nem akarok, *másrészt* azért, mert szűkebb értelemben vett társasági életünk és működésünk, főleg gazdasági okokból, sem különösebb bővülésnek nem örvendhett, sem erőink megfeszítése folytán semminemű hanyatlást a lefelyt évben nem szenvedett. A munka nyugodt, egyenletes mederben folyt, Társaságunk megfelelt hivatásának, programjának anyagi erejéhez mért becsületes végrehajtásával. Igaz, hogy ez alkalommal ismét önkénytelenül rá kell gondolni arra, mennyire sajnálatos az, hogy akár mint sóvárgunk is utána, semmiképen sem tér vissza az a jó idő, s egyelőre nincs is rá remény, mikor bőven, szinte korlátlanul közölhetne mondani-
valóit a magyar pedagógiai írók tekintélyes serege a mi Társaságunk erőtől duzzadó, ivszámban bővelkedő szakközlönyében és igaz, hogy a szűkölködés e téren, melyet már megszokhattunk

volna, az évi beszámolás napján különösen rosszul csik nekünk, — de már-már fatalisztikusan belenyugodva mégsem szándékozunk ezt hosszasabban felpanaszolni s bele kell nyugodnunk abba, hogy nem egy munkatársunknak néha egy-egy évig vagy még tovább várnia kell, míg egy-egy dolgozata vagy tanulmánya megjelenhetik folyóiratunk hasábjain. Meg kell elégednünk azzal, amit a nehéz anyagi helyzetben, a Társaság szűkös jövedelmei és a drága nyomdai árak mellett tennünk lehetett. Nem azt jelentik tehát az eddig elmondottak, hogy nem volt meg akár általában a magyar életnek ebben az ágazatában, a nevelői gondolkodásban és érdeklődésben, akár Társaságunk munkálkodásában a kellő lendület, csak a hön óhajtott régi felfokozott munka lehetősége nem állt elő. Pedig Társaságunk elnöke, *Kornis Gyula*, nemcsak általában nevének varázsával és egyéniségének súlyával, hanem nagyjelentőségű, tényleges és személyes irányító és példaadó munkájával, mint közoktatásügyünknek egyik vezérférfia és mint pedagógiai irodalmunknak ma legnagyobb hatású művelője, állott élünkön ebben az esztendőben is. Az ő irányító, eszméket nyújtó, lendületet adó, munkabíró egyéniségében bízunk továbbra is s midőn ez alkalommal, a nagygyűlés nyilvánossága előtt is, üdvözljük őt országgyűlési képviselővé való választása alkalmából, egyúttal megvalljuk, hogy elnökünknek a politikai életbe való bekapcsolódásától új erők megszületését várjuk, a magyar köznevelés ügyére és Társaságunk életére nézve is.

Rátérek azonban Társaságunk lefolyt évi életének krónikájára. Folyóiratunk, a Magyar Paedagogia, mely a mult évben 39. évfolyamát élte, mindnyájunk öröme az előző év 18 ívéhez képest ismét 2 ívvel növekedve, 20 ívével immár elérte terjedelmében békebeli rendes ívszámának 50%-át. Oly aránylagos haladás fölött érzett örömet jelentek be ezzel, melyre a fennálló súlyos anyagi körülmények között valóban büszkék lehetünk. Nem is csorbíthatja ezt az örömet az a sötét árnyék, mely egyelőre e pillanatban a most folyamatban levő 40. évfolyam kényszerű csökkenésének veszedelmével fenyeget bennünket.

A lefolyt esztendő 20 ívnyi kötete szép és értékes anyaggal járult hozzá ismét tudományos pedagógiai irodalmunk termeléséhez és bizonyára megnyerte és kiérdemelte olvasóközönségünk érdeklődését és megelégedését. A Magyar Paedagogiának a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda sajtóján kiadott XXXIX. évfolyamában, melynek március—áprilisi kettős füzeté mint tiszteleti elnökünk, *Fináczy Ernő* születésének 70. évfordulójára kiadott *Fináczy-emlékfüzet* jelent meg, 17 nagyobb tanulmány látott napvilágot 20 közleményben, továbbá 12 kisebb közlemény, 24 hazai és 17 külföldi könyvismertetés, ezenkívül rövid jellemzésekben való regisztrálása az 1930. évi elég gazdag magyar pedagógiai könyvtermésnek vagyis minden pedagógiai tárgyú új magyar műnek, összesen 52 könyvnek és füzetnek, 12 vegyes cikk, 1 könyvészeti cikk (*Fináczy Ernő* irodalmi munkásságá-

nak 185 tételre kiterjedő repertoriuma) és a Társaságnak 10 hivatalos közleménye egészítette ki még a Magyar Paedagogia XXXIX. kötetét. A folyóirat tartalma ez évben 51 munkatárs tollából került ki. Mindez adatok bizonyítják folyóiratunknak haladását és gyarapodását nemcsak terjedelmében, hanem tartalmának jelentőségében is.

Szólnom kell továbbá Társaságunknak másik nevezetes életjelenségéről, üléseinkről. Lefolyt társasági évünk üléseinek száma 10 volt. Ezek között egy évi közgyűlés, a 38. nagygyűlés a Társaság fennállásától számítva, egy ünnepies ülés Montessori Mária, a nagy olasz nevelő tiszteletére, Társaságunk e hírneves vendégének személyes részvételével és egy a Külügyi Társasággal együtt rendezett ülés Nieto Caballero, columbiai népszövetségi delegátus, ottani új iskolai igazgató előadásának meghallgatására, továbbá 7 rendes felolvasó ülés. Az üléseken 3 elnöki megnyitó, 2 elnöki üdvözlőbeszéd és 15 felolvasás került tárgysorra, köztük 5 székfoglaló előadás és pedig: 3 előadás Kornis Gyulától, 1—1 előadás Montessori Máriától (olasz nyelven) és Nieto Caballerótól (francia nyelven), továbbá 1—1 felolvasás Lotzka Alajostól, Koszó Jánostól, Tóth Zoltántól, Tóth Gézától, Gyulai Aladártól, Kiss Józseftől, Michels Fülöptől, Szenes Adolftól, váci Nagy Józseftől, Neményi Imrétől, Johan Bélától és Weszely Ödöntől. Felolvasásaink változatos tárgyúak voltak. A sorra került tárgyak a következők: Európa és Amerika kultúrpolitikája, Fináczy Ernő üdvözlése, A Népszövetség és az iskola, Kultúrpolitika és nemzeti kisebbség, A művelődésismeret mint a modernnyelvi oktatás alapja, A gyógyító neveléstudomány legújabb irányelvei, A matematika lélekművelő értéke, A szabadlevegős iskola irányai és főbb típusai, Montessori Mária üdvözlése, A gyermek társadalmi helyzete, A mai olasz oktatás filozófiai alapjai, Beszédpedagógia, A polgári iskolai tanárjelöltek kiképzése a gyakorlatra, Adalékok a fizikai munkatanítás lélektanához, Emlékbeszéd Losontzi Hányoki Istvánról halálának 150. évfordulóján, A tanítás szerepe a közegészségügyi munkában, Az új nevelés és eredményei Columbiában.

Felolvasó üléseinknek nagy és szép közönsége volt; Montessori Mária előadása alkalmával felolvasó helyiségünk sokszorosán szűknek bizonyult s a magyar művelt közönség nagy szeretettel és élénk ovációval ünnepelte ez alkalommal Társaságunknak három napon át fővárosunkban tartózkodó jeles vendégét. Üléseink állandó nagy látogatottsága törekvéseinknek volt jutalma és sikereinknek bizonyítéka.

Évi beszámolásom körébe tartozik továbbá annak felemlítése, hogy a Társaságunk kebelében alakult Külföldi Tankönyvügyi Bizottság a lefolyt évben is jó eredménnyel folytatta működését. A bizottság eddigi munkája a gyűjtés korszakát jelenti. Eddig a következő államok tankönyveinek revíziójára nézve indította meg a tanulmányozás és rektifikálás munkáját és ért

el bizonyos eredményeket: Németország, Franciaország, Anglia, Olaszország, Ausztria, Hollandia, Görögország, Norvégia, Dánia, Svédország, Izland, Lengyelország, Finnország, Észtország, Északamerikai Egyesült Államok. Kiterjesztette figyelmét a legnehezebb feladatra, a kis entente államokban használt tankönyvek revíziójára abban a reményben, hogy a mindinkább kívánatos békülékenység szelleme talán alkalmat fog nyújtani a csehszlovák, román és jugoszláv könyvekben előforduló hibák és tévedések kijavítására is. A bizottság ezenkívül nem hagyta figyelmen kívül a Baedekerek és lexikonok adatainak megvizsgálását sem. Teljesen munkában van a francia Larousse-lexikonok revíziója és ígéretünk van a francia kiadótól egyelőre az évenként megjelenő Petit Larousse hibás adatainak bizottságunk közreműködésével való kijavítására. Az eddigi munka eredményei közül különösen kiemelendő továbbá az, hogy a bécsi, berlini és római magyar kollégiumok igen derék munkát végeztek; azonkívül az, hogy az olasz hivatalos körök kilátásba helyezték, hogy azoknak a könyveknek kijavítását el fogják rendelni, melyekben a magyarokra vonatkozó téves részletek vagy adatok foglaltatnak, illetőleg meg fogják tiltani a hibás könyvek használatát; a budapesti németbirodalmi iskola is átvizsgáltatta németnyelvű tankönyveinek szövegét és megígérte a helyesbítés szorgalmazását; egyes német kiadók is késznek nyilatkoztak könyveiknek kijavítására a magyarokra nézve hibás részekben, sőt kijelentették, hogy ezentúl, ha valami olyan könyv kerül kiadásra, melyben Magyarországról szóló részletek vannak, szívesen veszik igénybe megfelelő magyar szakemberek információját. Ugyanilyen akció folyik az ausztriai és a megszállott nyugatmagyarországi részek iskoláinak tankönyveire nézve. A dolog legnehezebb része mindenesetre hátra van, mert az igazi hibák és téves adatok, a történelmi hazugságok főleg és nagyobb számban azokban a tankönyvekben szerepelnek, melyekből a Magyarországgal szomszédos ellenséges államok területein és a Magyarországtól elszakított területeken oktatják ma a gyermekeket. Ezekben a könyvekben szemenszedett valótlanságoknak és gyűlölködő hazugságoknak áradata önti el az ifjú generáció lelkét és valóságos mérgező munka van folyamatban, ami ellen jó lélekkel minden lehető eszközzel küzdenünk kell.

Beszámolóm során rá kell térnem továbbá arra, hogy Társaságunk életében minő személyi változások mentek végbe az 1930. esztendőben. A Társaság 38. nagygyűlése, az elnökség javaslatára, a hazai pedagógiai élet jelesei közül, elméleti és gyakorlati nevelői érdemeinek elismeréséül egyhangú lelkesedéssel megválasztotta tiszteleti taggá *dr. Négyesy Lászlót*, a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem rendes tanárát, a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság rendes tagját, Társaságunknak 1896 óta rendes és alapító tagját, a magyar középiskolai tanárképzésnek 40 év óta érdemes munkáját, a Magyar Paedagogiának volt szerkesztőjét.

Megválasztotta továbbá külföldi kiváló pedagógusokkal való kapcsolataink kiegészítéseül tiszteletbeli tagokká:

Dearborn Walter Fenno-t, a Harvard-egyetemen a pszichológia tanárát, az olvasás lélektanának és az intelligenciavizsgálatoknak kutatóját;

Duggan Stephen Pierce-et, a newyorki nemzetközi nevelésügyi intézet igazgatóját, a nemzetközi jelentőségű amerikai ösztöndíjak megteremtőjét;

Kandel Isaac Leót, a newyorki Columbia-egyetemen a nevelés tanárát, az összehasonlító pedagógia művelőjét, az ottani tanárképzés egyik vezetőjét;

Findlay József Jánost, a manchesteri egyetemen a pedagógia tanárát;

Kerschensteiner Györgyöt, a müncheni egyetem tanárát, neves iskolaszervezőt, az állampolgári nevelés és munkaiskola mozgalmának apostolát;

Spranger Eduárdot, a berlini egyetem filozófiaprofesszorát, kiváló történet- és kultúrfilozófust;

Claparède Edét, a pszichológia tanárát a genfi egyetemen és az ottani neveléstudományi főiskola megalapítóját;

Decroly Ovidot, a gyermekpszichológia tanárát a brüsszeli egyetemen, a gyógypedagógia nagyhatású művelőjét, a Belga Gyermektanulmányi Társaságnak alapítóját és elnökét;

Ferrière Adolfot, az új nevelési mozgalmak kiváló svájci művelőjét, a Nemzetközi Nevelési Hivatal igazgatóját;

Montessori Máriát, a nagy olasz nevelőt, a róla elnevezett világhírű és az egész föld kerekéségén elterjedt nevelési módszernek megalkotóját.

Ugyancsak egyhangúlag megválasztotta a Társaság az előző évben megüresedett 6 helyre rendes tagokká a következő magyar pedagógusokat:

Vitéz dr. Bessenyei Lajost, a debreceni ref. gimnázium igazgatóját, a debreceni Tisza István-tudományegyetem mellett szervezett református tanárképző-intézet szakvezető tanárát;

Dr. Magyary Zoltán vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsost, azóta a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem jogi karának rendes tanárát, ki a világháború után az egyetemeknek újjászervezésében irányító részt vett;

Dr. Melich Jánost, a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem rendes tanárát, a magyar középiskolai tanárképzés egyik újjászervezőjét;

Nemesné Müller Mártát, a Családi Iskola c. intézet megalapítóját és vezetőjét, az Új Nevelés Világligája nemzetközi tanácsának tagját;

Tass József elemi iskolai igazgatót, a Külföldi Tankönyvügyi Bizottság előadóját, a fővárosi magyar cserkészmozgalmának kezdeményezőjét és

Vajkai Júlia pedagógiai író, a Nemzetközi Gyermekmentő Szövetség alelnökét.

Mindezek az urak és hölgyek szívesen fogadták megválasztásukat. Társaságunk nevében melegen üdvözlöm őket ez alkalommal és felkérem mai nagygyűlésünkéből kifolyólag is, hogy szíveskedjenek mentől gyakrabban és mentől szorgalmasabban résztvenni társasági életünkben, úgy feloyasataikkal, mint folyóiratunk számára készített tudományos dolgozataikkal.

Szomorú kötelességem egyúttal ez alkalommal bejelenteni a tisztelt Nagygyűlésnek a veszteségeket, melyek Társaságunkat a lefolyt évben 3 tiszteleti és 4 rendes tagtársunknak elhúnytával érték. Ha rá gondolok negyedszázad óta betöltött évenkénti funerátori szerepemre s felidézem magamban az ez idő alatt elhúnyt száznál több tagtársunknak emlékét, ha látom, hány valóban értékes egyéniséget, kit sorainkhoz számítottunk; vesztítettünk el munkásságukkal együtt ez idő alatt, meghatótan állok e helyen, megértve és átérezve e pillanatban, mily erőt és gazdagságot jelentett az ő összeségük közeli multunk szellemi életében is, amit a természet törvényei szerint el kellett azonban veszítenünk. Szinte úgy érzem egy pillanatig, hogy elcsüggeszthetne bennünket munkánkban e veszteségek összegezése, de ha látom viszont, mint állanak elhúnyt kiváló, gyakran valódi nagyságot jelentő társaink helyébe új hasonló erők, ha elgondolom, a 25 év alatt mint pótolta nem szűnő friss energiával kitermelve önmagából az új derék nemzedéket a magyar pedagógiai élet itt Társaságunkban is, vigasz és remény váltja fel a szorongó érzéseket. Fájdalom, a lefolyt évben ismét néhány igazán kiváló nagysága a magyar pedagógiai életnek hagyta el örökre sorainkat és mégsem szabad csüggednünk a magyar köznevelés sorsa s a remélt eljövendő újabb felvirágozás felett.

Tiszteleti tagjaink sorából három valóban tisztelt és nagy magyar pedagógust kell nélkülöznünk a lefolyt évtől kezdődően. Eltávozott közülünk *Gyertyánffy Gyula*, a magyar pedagógusok nesztora, a magyar tanítóképzés, továbbá a magyar polgári iskolai és tanítóképző-intézeti tanárképzés megalkotója, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Tanszermúzeum alapítója, a Néptanítók Lapjának sok éven át szerkesztője, a klasszikus emlékü Eötvös József bárónak és nemes munkatársainak, Csengery Antalnak, Trefort Ágostnak, Gönczy Pálnak, e nagy magyar kultúrpolitikusoknak napjainkig életben maradt kongeniális társa, ki Társaságunknak megindulása óta rendes és alapító, 1912-től fogva pedig tiszteleti tagja volt. Őszinte kegyelettel gondolok reá e helyen is, a volt Paedagogium igazgatói székében egykori első elődömrre, kivel ilyen minőségében való érintkezésem mindenkor életem legnevezetesebb élményei közé fog tartozni, mert Gyertyánffy István valóban fennkölt lélek és ízig-vérig nevelői gondolkodó volt s a tollnaki is szorgalmas és művészi forgatója úgyszólván utolsó napjáig. Emlékét Társaságunkban a magyar közoktatásügy életében szerzett nagy jelentőségén kívül néhány szép könyve is örökre őrizni fogja, mely Társaságunk kiadványsorozatának díszét alkotja.

Eltávozott tiszteleti tagjaink közül *Jancsó Benedek*, a szegedi egyetem tiszteletbeli tanára, nagyhírű publicista és tudós, az utolsó évtizedek egyik legértékesebb kultúregyénisége, kihez, mint tanári pályám megindulásakor mentoromhoz, szintén az egyéni hála és szeretet érzésének szálai kötnek. Hogy mi volt Jancsó Benedek a magyarságnak, az különösen a világháború utáni évtizedben lett világossá mindnyájunk előtt; halála pótolhatatlan veszteséget jelent a hazai tudományosságra és a magyar nemzeti törekvésekre nézve. Jancsó Benedek különösen régebbi munkásságával állandóan pedagógiai érdeklődések között élt és dolgozott, a Néptanítók Lapjának állandóan kiváló munkatársa volt, különféle pedagógiai és tanügyi folyóiratokat szerkesztett s általában több mint félszázados gazdag irodalmi működésének egy jó részével is a nevelői hivatást szolgálta. Társaságunknak 1916 óta tiszteleti tagja volt. Emlékét valódi nagy értékeink sorában fogják őrizni mindenkor a magyar művelődés története és Társaságunk évkönyvei is.

Elhunyt továbbá tiszteleti tagjaink sorából *Dóczi Imre* tankerületi főigazgató, ref. egyházkerületi középiskolai felügyelő, a klasszikus nyelvek magyarországi oktatásának kiváló munkása, a hazai ref. tanügynek egyik jelese, ki, távol lakván Budapesttől, társasági életünkben nem vett ugyan részt, de mint 1918 óta tiszteleti tagtársunk valóban tisztelt pedagógiai egyéniségével Társaságunknak állandó díszét és értékét alkotta.

Mindhárom magas életkorban elhunyt tiszteleti tagtársunk emlékét a jövőben is kegyelettel fogja őrizni Társaságunk.

Nem kímélte a halál a lefolyt évben Társaságunk rendes tagjainak sorát sem. Gyors egymásutánban távoztak el közülünk örökre Pauer Imre, Körösi Henrik, Rátz László és Nagy László rendes tagtársaink. *Pauer Imre* egykor nagytekintélyű tanára volt a filozófiának a budapesti egyetemen és a tanügyi életben magas állásokat betöltő gyakorlati pedagógus. Mint ilyen 1892-től kezdődően rendes tagja volt Társaságunknak s emlékét kívülünk a mai középiskolai és polgári iskolai tanári generációnak számos tagja fogja őrizni még sokáig.

Körösi Henrik középiskolai tanári minőségben kezdte meg pedagógiai működését, később mint kir. tanfelügyelő a tanügyi adminisztrációba kapcsolódott be, majd mindinkább a tanügyi irodalom művelésére tért át és mint a népoktatás enciklopédiájának, később pedig a Néptanítók Lapjának sok éven át kitűnő szerkesztője, e nagymultú folyóiratnak felvirágoztatásával különösen nagy érdemeket szerzett magának a magyar tanítók továbbművelésében. Társaságunk 1903-ban választotta őt rendes tagjai sorába jelzett munkásságának elismeréséül s krónikáiban mint derék és munkás tagját fogja említeni a jövőben is.

Az 1930. év halottja volt még rendes tagjaink közül *Rátz László* nyug. gimnáziumi igazgató, a középiskolai matematikai oktatásnak kiváló munkása, a Középiskolai Matematikai Lapoknak több évtizeden át önzetlenül dolgozó szerkesztője és

áldozatkész kiadója, az Országos Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, nagyműveltségű és rendkívül rokonszenves tanári egyéniség, kinek hatása a mai magyar intelligencia számos tagjának lelkében ható erőként él és fog élni még sokáig. Bár Társaságunknak 1913 óta rendes tagja volt, visszavonuló, szerény természeténél fogva ritkán jelent meg közöttünk és belső munkánkban nem vett részt, de nemes emlékét, mint igazi nevelőét, mégis tisztelettel örökítjük meg Társaságunk annaleseiben.

Társasági évünknek vége felé hűnyt el végül közülünk *Nagy László* nyug. tanítóképzőintézeti igazgató, a fővárosi Pedagógiai Szeminárium pszichológiai és gyermektanulmányi laboratóriumának vezetője, a Magyar Gyermektanulmányi Társaság megalapítója, igen szorgalmas pedagógiai író és szerkesztő, egyébként is érdekes és impulzív nevelői egyéniség, ki mint Társaságunknak úgyszólván alapításától, 1892-től kezdve tagja, régebben élénkben részt is vett életünkben és munkánkban. Lelkesedése nevelői kérdésekben határtalan volt, az alkotás vágya, sőt szenvedélye e téren mindvégig fűtötte egyéniségét és gyermektanulmányi irányú nagyszámú irodalmi munkái külföldön is jó nevet szereztek neki. Útjai később eltértek Társaságunktól, de mint az újabb irányú pedagógiai reformtörekvések lelkes munkását, mi is tisztelettel fogjuk őt említeni mindenkor.

Indítványozom a Tisztelt Nagygyűlésnek, hogy fejezzük ki fájdalunkat a veszteség felett, mely a Társaságot e tagjainak elhúnytával érte s újítsuk meg emléküket jegyzőkönyvünkben is.

Mint hogy Társaságunk anyagi ügyeiről pénztárosunk külön fog beszámolni, erről e helyütt nem szólok, csupán azt indítványozom, hogy jötevéinknek, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak, a Magyar Tudományos Akadémiának és a székesfőváros tanácsának, kik Társaságunk anyagi boldogulását különféle adományaikkal és engedélyeikkel a lefolyt évben is elősegítették, fejezzük ki a nagygyűlés határozatából Társaságunk őszinte háláját és köszönetét.

Kérem a Tisztelt Nagygyűlést, szíveskedjék évi jelentésemet tudomásul venni és indítványaimat elfogadni.

A közgyűlés tudomásul vette a jelentést, határozattá emelte a benne foglalt indítványokat, s az elnök javaslatára köszönetet mondott a titkárnak a gondosan megszerkesztett jelentésért.

III. *Frank Antal* pénztáros betérjesztette a Társaságnak 1930. évi zárószámadását, *Kemény Ferenc* pedig a Számvizsgáló Bizottság nevében jelentette, hogy a Társaság számadásai a felülvizsgálat során rendben találtattak.

A közgyűlés tudomásul vette a jelentéseket, megadta a pénztárosnak a felmentvényt, egyúttal pedig az elnök indítványára köszönetét fejezte ki mind *Frank Antal* pénztárosnak, mind a Számvizsgáló Bizottság tagjainak, hogy lelkiismeretesen gondozták a Társaság anyagi ügyeit.

IV. *Frank Antal* pénztáros bemutatta a Társaságnak 1931. évi költség-előirányzatát, melyet a közgyűlés egyhangúlag elfogadott.

V. Az *elnökség* javaslatára a Magyar Paedagogiai Társaság *tiszteleti tagjaivá* egyhangúlag megválasztottak a következők:

I. A magyar pedagógiai élet jelesei közül:

1. *Mágoecsy-Dietz Sándor*, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem nyugalmazott rendes tanára, a Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, növénytani író, számos derék tanári és tudós nemzedéknek lelkes nevelője, ki elméleti és gyakorlati nevelői munkásságával mindenkor nagy sikerrel vett részt a pedagógiai élet irányításában.

2. *Rácz Lajos*, filozófus és pedagógus, a sárospataki főiskola rendes tanára, a neveléstörténet bűvára, ki Rousseau filozófiájának és pedagógiájának tudományos tárgyalásával, a francia és német filozófiai irodalomra vonatkozó számos dolgozatával és a magyar filozófiai irodalomnak külföldön való rendszeres ismertetésével, továbbá a magyar ref. tanügy buzgó szolgálataival szerzett kiváló pedagógiai érdemeket.

3. *Sebestyénné Stetina Ilona*, az Erzsébet-Nőiskolának sok éven át jeles és nagyhatású tanára, majd a budapesti állami nőipariskola igazgatója, a Nemzeti Nőnevelés volt szerkesztője, ki a magyar nőnevelés szervezése és intézményeinek felvirágoztatása körül, továbbá a magyar nőnevelésre vonatkozó pedagógiai irodalomnak sok évtizeden át való művelésével szerzett elévülhetetlen érdemeket.

4. *Werner Adolf*, zirci apát, egykor maga is kiváló és jeles középiskolai tanár és igazgató, jelenleg a legkiválóbb magyar tanítórendek egyikének, a magyarországi cisztercita-rendnek feje s iskoláinak újabb szervezője, irodalomtörténeti és pedagógiai író.

II. A külföldi pedagógiai élet kiválóságainak sorából:

1. *Becker Károly Henrik*, volt porosz közoktatásügyi miniszter, jeles orientalista tudós és egyetemi tanár, a német tanítóképzés újjászervezője, a magyar nemzet és a magyar művelődés lelkes barátja, ki a berlini egyetemen a magyar tanszéknek és a magyar intézetnek megszervezésével, néhai Gragger Róbertnek és újabban Farkas Gyulának, a berlini egyetemen a magyar nyelv és irodalom első tanárainak szeretetteljes pártfogásával, de főképen a berlini Collegium Hungaricum alapítása és megszervezése alkalmával tanúsított odaadó és lelkes, pedagógiai jelentőségű szolgálataival a magyar művelődés barátainak és az egész magyar nemzetnek háláját érdemelte ki.

2. *Fischer Alajos*, a müncheni egyetemen a pedagógia rendes tanára, a Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik és az Erziehung c. folyóiratnak szerkesztője, számos kiváló pedagógiai mű szerzője, ki a pedagógiának minden ágában jelentős eredményeket mutatott fel, a kísérleti kutatást e téren a szellemtörténeti iránnyal egyesítette és Kerschenszteinrel és Sprangerrel, Társaságunknak korábbi idők óta tiszteleti tagjaival együtt Németország vezető pedagógusai közé tartozik.

VI. Ugyancsak az *elnökség* javaslatára a közgyűlés a Társaságnak rendes tagjaivá egyhangúlag megválasztotta a megüresedett hat helyre a következő magyar pedagógusokat és szakírókat:

1. *Dr. Bognár Cecilt*, a budapesti tudományegyetemen a filozófia és pedagógia magántanárát, bencés tanítórendi reálgimnáziumi tanárt és az Angolkisasszonyok polgári iskolai tanárképző-intézetének tanárát, a Szent István-Akadémia rendes tagját, filozófiai és pedagógiai író, félszáznál több önálló filozófiai, gyermekpszichológiai, pedagógiai és társadalomtudományi dolgozatnak és cikkeknek szerzőjét.

2. *Dr. Dengl Jánost*, a közgazdasági egyetem rendes tanárát, a Felsőkereskedelmi Iskolai Tanárképző-intézet igazgatóját, a budapesti Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság kebelében működő Felsőkereskedelmi Iskolai Tanárvizsgáló Bizottság alelnökét, a Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Orsz. Egyesületének elnökét, az Ipari és Kereskedelmi Oktatási Tanács tagját, az idegen nyelvtanítás és a kereskedelmi szakoktatás kérdésének kiváló ismerőjét, *A hazai felsőfokú kereskedelmi oktatás multja és jelene* és *A kereskedelmi iskolai tanárképzés multja és jelen állapota* című műveknek, németnyelvi és gyorsírási tankönyveknek és számos más idevágó dolgozatnak szerzőjét, ki ezenkívül főképen a kereskedelmi iskolai tanárképzés teljes kiépítésével és vezetésével szerzett pedagógiai érdemeket.

3. *Kiss József* budapesti tanítóképző-intézeti tanárt, a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének főtthkarát, a római Montessori-egyesület magyarországi megbízottját, az olasz közoktatásügy jeles ismerőjét, a magyar tanítóképzés történetéről és Montessori Mária nevelési rendszeréről írt nagyobb dolgozatokon kívül számos pedagógiai tárgyú tanulmánynak és kisebb közleménynek szerzőjét.

4. *Nagy L. József* váci kegyestanítórendi gimnáziumi tanárt, a Fizikai és Kémiai Didaktikai Lapok kiadóját és szerkesztőjét, a fizikatanítás módszertani irodalmának jeles művelőjét, a Magyar Paedagogia munkatársát.

5. *Dr. Olay Ferenc* vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsost, kultúrpolitikai és történeti író, a Magyar Paedagogiai Társaság külföldi tankönyvvügyi bizottságának tagját és buzgó munkását, *A magyar kultúra válságos évei* és *A magyar művelődés kálváriája az elszakított területeken* c. monográfiákon kívül száznál több kultúrtörténeti és kultúrpolitikai tárgyú dolgozatnak és számos más pedagógiai és kulturális tárgyú kisebb közleménynek és hírlapi cikkeknek szerzőjét.

6. *Dr. Radák Olgát*, az Erzsébet-Nőiskola igazgatóját, az 1925. évi nőnevelési kongresszus szervezőjét, az érdeklődés didaktikai jelentőségére és a világnézet nevelői problémájára vonatkozó több dolgozatnak és egyéb pedagógiai cikkeknek és kisebb közleményeknek íróját.

1931 május 6-i felolvasó ülésünkön *Kornis Gyula* elnökölt és két rendes tagunk tartotta meg székfoglaló előadását: *Magyary Zoltán Nemzeti és nemzetközi tudománypolitika*, *Vajkai Júlia* pedig *A népnevelés feladatai a mechanizált ipar korszakában* címmel.